SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/1420
Dok.nr:	26/953
Arkiv:	FA
Saksbehandler:	Oddbjørg Birkelid
Dato:	30.01.2026

Utvidelse av salgsbevilling - salg av alkohol fra ubetjent butikk ved bruk av tekniske løsninger

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 009/26	Driftsutvalget	12.02.2026

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Søknad om tillatelse til å utøve salgsbevilling i form av salg av alkohol i ubetjent/fjernbetjent butikk, avslås.

Begrunnelse:
Salg av alkohol uten fysisk betjening til stede i butikken strider mot alkohollovens krav i § 3-9 om utøvelse av bevilling på forsvarlig måte, jf. lovens § 8-11.

Vedtaket bygger på Helsedirektoratets tolkninger av gjeldende lovverk.

Driftsutvalget behandling - 12.02.2026 - PS-009/26

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Alternativt forslag H, foreslått av Nina Kraknes, Høyre

Søknad om tillatelse til å utøve salgsbevilling i form av salg av alkohol i fjernbetjent butikk innvilges, som ei prøveordning for 1 år. Dersom det høstes positive erfaring og oppfølging/kontroll viser at det ikke forekommer avvik av alvorlig karakter, kan utvidelse som ansøkt gis på permanent basis.

Bakgrunn for vedtak:

Fra regjeringens side jobbes det med en lovendring som gir anledning til nevnte forhold, og skyldes blant annet at praksisen finnes bredt i distrikts-Norge. Et bredt flertall på Stortinget har bedt regjeringen rydde opp i regelverket slik at fjernbetjente butikker *kan* selge alkohol videre. Regjeringen har uttrykt at teknologien trolig er god nok, og at regelverket må oppdateres for å speile dagens praksis.

I Vesterålen er det nærmeste eks på en slik fjernbetjent butikk å finne på Nordmela - Nordmela Landhandleri & kafe. Deres erfaringer er udelt positive.

Fjernbetjente butikker gjør det mulig for små distriktsbutikker å overleve, og er ofte avgjørende for lokal bosetting og næringsliv. De fleste kunder i distriktene ønsker fleksible åpningstider som ligner byenes. Fjernbetjente løsninger gir dette uten å kreve flere ansatte og høyere kostnader.

RMA-teknologien som det vises til i søknad gir kontinuerlig overvåkning via kameraer, sensorer og mikrofon, og en operatør følger med på alle kunders bevegelser rundt alkoholskap og kasse. Dette gir faktisk *mer* kontroll enn en vanlig betjent butikk med én ansatt i lokalet. Fjernoperatøren kan gripe inn, stoppe et salg og kommunisere direkte med kunden ved behov – en form for kontroll mange bemannede butikker ikke praktiserer like systematisk.

Habilitet:
Helene Enoksen (H) har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.

Vedtak
Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd, jfr. forvaltningsloven § 6 annet ledd, vedtar driftsutvalget Helene Enoksen (H) som habil i PS-009/26.
Vara Kim Andre Gjellestad (H) møtte for Helene Enoksen (H).

Marius Enoksen (H) har før møtet bedt om å få vurdert sin habilitet og fratrådte under behandling av habilitetsspørsmålet.

Vedtak
Med hjemmel i forvaltningsloven § 8 annet ledd, jfr. forvaltningsloven § 6 annet ledd, vedtar driftsutvalget Marius Enoksen som habil i PS-009/26.
Vara Arne Emil Iversen (H) møtte for Marius Enoksen (H).

Representantene var ikke tilstede ved hverandres habilitetsvurderinger.
Det var 12 representanter tilstede under voteringen.

Votering:
Alternativt forslag fra H ble vedtatt;
8 stemmer for (7 H, 1 INP)
4 stemmer mot (2 AP, 1 SV, 1 R)

Driftsutvalget PS - 009/26 VEDTAK:
Søknad om tillatelse til å utøve salgsbevilling i form av salg av alkohol i fjernbetjent butikk innvilges, som ei prøveordning for 1 år. Dersom det høstes positive erfaring og oppfølging/kontroll viser at det ikke forekommer avvik av alvorlig karakter, kan utvidelse som ansøkt gis på permanent basis.

Bakgrunn for vedtak:

Fra regjeringens side jobbes det med en lovendring som gir anledning til nevnte forhold, og skyldes blant annet at praksisen finnes bredt i distrikts-Norge. Et bredt flertall på Stortinget har bedt regjeringen rydde opp i regelverket slik at fjernbetjente butikker *kan* selge alkohol videre. Regjeringen har uttrykt at teknologien trolig er god nok, og at regelverket må oppdateres for å speile dagens praksis.

I Vesterålen er det nærmeste eks på en slik fjernbetjent butikk å finne på Nordmela - Nordmela Landhandleri & kafe. Deres erfaringer er udelt positive.

Fjernbetjente butikker gjør det mulig for små distriktsbutikker å overleve, og er ofte avgjørende for lokal bosetting og næringsliv. De fleste kunder i distriktene ønsker fleksible åpningstider som ligner byenes. Fjernbetjente løsninger gir dette uten å kreve flere ansatte og høyere kostnader.

RMA-teknologien som det vises til i søknad gir kontinuerlig overvåkning via kameraer, sensorer og mikrofon, og en operatør følger med på alle kunders bevegelser rundt alkoholskap og kasse. Dette gir faktisk *mer* kontroll enn en vanlig betjent butikk med én ansatt i lokalet. Fjernoperatøren kan gripe inn, stoppe et salg og kommunisere direkte med kunden ved behov – en form for kontroll mange bemannede butikker ikke praktiserer like systematisk.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Saken omhandler utøvelse av salgsbevilling i form av at Eidsfjord Mat AS ønsker å innføre fjernbetjent alkoholsalg i deler av den gjeldende salgstiden for alkohol.

FAKTA I SAKEN
Eidsfjord Mat AS har alminnelig salgsbevilling for alkohol innenfor kommunens ordinære salgstider. Søknaden gjelder adgang til å utøve salg av alkohol uten at ansatte er fysisk til stede i butikken i deler av den ordinære salgstiden. Salget skal da foregå digitalt med observasjon og kontakt med kunde via skjerm.

Dokumenter i saken:

- Søknad datert 03.10.2025 beskriver hvordan salget skal utøves, og bygger på et konsept kalt RMA-butikkstyring. Konseptet er grundig beskrevet i søknaden, sammen med Distriktssenterets vurderinger og anbefalinger av 08.11.2021. Distriktssenteret er et uavhengig faglig forvaltningsorgan under Kommunal og distriktsdepartementet.
- Uttalelser gitt fra Helsedirektoratet, datert 28.11.2019, 22.10.2021 og 02.06.2022, samt et publisert Webinar fra Helsedirektoratet fra 14.11.2024 som viser at tidligere tolkningsuttalelser fra direktoratet står ved lag. Skrivet av 02.06.2022 er et svar på Distriktssenterets brev av 08.11.21.

Helsedirektoratet som tolkningsmyndighet:
Helsedirektoratet - som fag- og myndighetsorgan underlagt Helse- og omsorgsdepartementet - har myndighet til å anvende og fortolke lov- og regelverk innenfor den lovgivningen som er lagt til direktoratets ansvarsområde. Alkoholloven inngår i ansvarsområdet.

Saksgang:
Saken bygger på den rettsstatusen man har nå. Saken er derfor ikke forelagt ordinære lovpålagte høringsinstanser og det er heller ikke gjort nærmere vurderinger rundt detaljene i konseptet som RMA-butikkstyring presenterer i denne konkrete saken. Som det framgår av vurderingsavsnittet, *kan* det skje lovendringer innenfor det området som denne saken reguleres av. Grunnet firemånedersbestemmelsen i alkohollovens § 1-11, ferdigstilles saken nå, i henhold til gjeldende rett.

VURDERING

Lovmessighet:
Helsedirektoratet har ansvar for lov og regelverk innenfor helse- og omsorgssektoren, blant annet alkoholloven med tilhørende forskrifter. Derfor har Helsedirektoratet sine uttalelser en viss rettskildevekt for hvordan regelverket skal praktiseres. I vurdering av denne saken legges det derfor vekt på de tolkninger som helsedirektoratet har gitt på området, og som går på at salg av alkohol uten fysisk

betjening til stede, strider mot alkoholloven. Sentralt i tolkningsuttalelsene er ivaretakelsen av forbudet i alkohollovens § 8-11 som sier at

"Det er forbudt å selge, utlevere eller skjenke alkoholholdig drikk til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, eller skjenke alkoholholdig drikk på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart påvirket."

Av uttalelsene fra Helsedirektoratet knyttet til forbudet i § 8-11, kan nevnes:
"*Helsedirektoratet opprettholder sin tolkning om at alkoholloven ikke åpner for salgsformer hvor den som foretar vurderingen, og således skal sikre at salget ikke finner sted til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, ikke er fysisk til stede. Sett opp mot alkohollovens formål, som er å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære, er det etter direktoratets vurdering naturlig at det stilles andre og strengere krav til salg av alkoholholdig drikk enn andre dagligvarer. Ved å åpne opp for at alkoholholdig drikk kan selges uten kontroll av en person som er fysisk til stede, vil dette være en form for salg som etter direktoratets vurdering er i strid med alkohollovens prinsipper. Salg av alkoholholdig drikk fra ubetjent butikk vil være en salgsform som krever en endring i dagens regelverk som regulerer salg av alkoholholdig drikk i butikk".*

Om forbudet sier direktoratet også at:
«forbudet innebærer videre at det må gjøres en konkret og helhetlig vurdering av om kjøperen er åpenbart påvirket av rusmidler» og at *«etter direktoratets vurdering vil det ikke være mulig å foreta en slik vurdering uten selgers fysiske tilstedeværelse».*

Om den kommunale skjønnsutøvelsen bemerker direktoratet:
"…at når alkohollovens vilkår for å tildele bevilling er oppfylt, er det opp til kommunen, på fritt skjønn, å bestemme om bevilling skal gis. Dette innebærer imidlertid ikke at en kommune har skjønnsmyndighet til å sette alkohollovens bestemmelser til side og innvilge kommunale salgsbevillinger som strider imot regelverket."

Det vises til de vedlagte uttalelsene i sin helhet, som klart og entydig går på at salg av alkohol uten at selger er fysisk tilstede i salgslokalet ikke er forenlig med gjeldende lovverk.

Praksis og håndtering:
Noen kommuner har gitt salgsbevilling til virksomheter med tilsvarende løsninger for fjernbetjening av alkoholsalg som det søkes om i denne saken.

Administrasjonen kjenner til at statsforvalterembeter gjennom lovlighetskontroll har opphevet noen slike kommunale vedtak. Avgjørelsene bygger på Helsedirektoratet sin tolkning av alkoholloven og at alkohollovens forutsetning i § 8-11 ikke lar seg tilstrekkelig ivareta med tekniske løsninger for fjernbetjening av alkoholsalg. Dette gjelder

- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i vedtak av 28.10.2024, sak med ref. 2024/5414
- Statsforvalteren i Rogaland, i vedtak av 18.11.2024, sak med ref. 2024/2989
- Statsforvalteren i Vestland, i vedtak av 23.10.2025, sak med ref. 2025/6293

Administrasjonen er også kjent med at det pågår vurderinger av hvilke endringer som må til i lovverket for å tilpasse det til også å omfatte ubetjent salg av alkohol. Helseministeren har uttalt seg positivt til å finne løsninger, senest i brev til Helse- og omsorgskomiteen 23.12.2025 i forbindelse med kommentarer til et representantforslag som gikk på å finne løsninger for å kunne tillate alkoholsalg i fjernbetjente butikker. Blant annet skriver han her at Helsedirektoratet skal "*gjøre en vurdering av de teknologiske løsningene som er beskrevet brukt og påpeke ev. hvilke justeringer som er nødvendig i kontrollsystemet for å sikre god nok kontroll. Direktoratet skal også vurdere behovet for tilpasninger i regelverket, og jeg vil sørge for at nødvendige endringer i så fall blir gjennomført".*

Slik saken står nå må saken etter administrasjonens syn, avslås. Søknaden må vurderes etter gjeldende lovverk. Helsedirektoratet sine lovtolkninger og vurderinger må legges til grunn. Etter det administrasjonen kjenner til foreligger det ikke avgjørelser eller tolkningsuttalelser med en viss form for rettskildevekt som går på at alkoholloven - slik den lyder i dag - skal forstås på en annen måte enn det helsedirektoratet uttaler når det gjelder ubetjent/fjernbetjent alkoholsalg. At helseministeren signaliserer at regjeringen arbeider med løsninger rundt fjernbetjening og at Distriktssenteret gir anbefalinger er ikke relevant, all den tid slike endringer krever lovendring.

Når saken strider mot gjeldende lovverk er det ikke relevant å innhente uttalelser til søknaden fra høringsinstansene. Dette er også årsaken til at man i denne saken ikke har vurdert detaljene i konseptet RMA-butikkstyring nærmere. Slik vurdering vil først være relevant når og dersom lovverket åpner for muligheten for salg av alkohol uten at selger er fysisk til stede under salget.

Personalmessige forhold
Ikke relevant for saken.

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd
Ikke relevant for saken.

Økonomiske forhold
Ikke relevant for saken.

Folkehelse
Folkehelseperspektivet anses generelt som ivaretatt i arbeidet med rusmiddelpolitisk handlingsplan og kommunens bevillingsreglement for alkoholsaker. I dette arbeidet vil konseptet med ubetjent alkoholsalg være naturlig å drøfte som del av den kommunale skjønnsutøvelsen, såfremt en framtidig lovendring åpner for ubetjent alkoholsalg.

Klima-, miljø- og naturforhold
Ikke relevant for saken.

KONKLUSJON
Søknad om tillatelse til å utøve salgsbevilling i form av fjernbetjent alkoholsalg, avslås.

Vedlegg:
Habilitetsvurdering DRU 12.02.2026 PS 009_26 - Utvidelse av salgsbevilling - salg av alkohol fra ubetjent butikk ved bruk av tekniske løsninger - Marius Enoksen
Helsedirektoratet presentasjon til webinar om ansvarlig salg 14.11.2024
Helsedirektoratet - Salg av alkoholholdig drikk fra ubetjente kasser og butikker 22.10.2021
Helsedirektoratet om salg fra ubetjent kasse 02.06.2022
Helsedirektoratet - Bruk av tekniske løsninger ved salg av alkoholdig drikk i butikk 28.11.2019
Søknad om utvidet salgsløyve fra Joker Eidsfjord